

Lapin kyläkirje 2/2014

Kuvaaja Pirjo Riskilä.

**Maailman mahtavin kauppa-auto Maailmankylätahtumassa
Ylitornion Kantomaanpäässä.
Kuvassa auton kuljettaja Juhani Niemelä.**

**Inarin kunnan
työllistäminen**

sivu 4

**Kylätoiminta-
päivien tiedotus**

sivu 8

**Kylien kehittämisen
prosessi**

sivu 13

Puheenjohtajan tervehdys

Mihin tämäkin vuosi meni?

Juuri äskenhän Mitro Repo nauratti meitä kylätoimintapäivillä Levillä ja nyt ollaan taas pakkaamassa varusteita uuteen kokoukseen.

Paikaksi valikoitui legendaarinen Luosto. Ja ihan mutkitta ei Luostolle päädyttykään.

Tarkoitus oli pitää kokous Kemijärvellä Suomen uudistetussa hotellissa. Asia sovittiin ennen kuumaa kesää, mutta sitten suunnitelma menikin uusiksi. Kun oli aika vahvistaa tilaukset, Suomulta ei vastannut kukaan eikä koskaan. Kuulimme sitten uutisista, että hiihtokeskus on vaikeuksissa.

Niinpä pantiin järjestelyt uusiksi ja uudeksi kokouspaikaksi valikoitui Sodankylän Luosto. Jos vanhat merkit pitävät paikkansa, meillä on edessämme hieno viikonvaihte.

Kylätoiminta koko Suomessa on tänä vuonna elänyt jännittäviä hetkiä. Kävi niin, että valtiovarainministeriön virkamiehet esittivät Suomen kylätoiminnan valtionavun radikaalia leikkaamista. Jos esitys olisi mennyt läpi, apu olisi pienentynyt reilu 60 prosenttia. Se olisi merkinnyt ainakin hetkellisen lamaantumisen kylätoiminnalle kaikissa Suomen maakunnissa. Täällä Lapissakin ainoan kyläasiamiehemme palkkauksesta leijonanosa tulee valtiolta. Jos tehty leikkausesitys olisi toteutunut, olisimme joutuneet miettimään Lapin kylien edunvalvontaa aivan uudelta pohjalta.

Onneksi tuo ehdotus jäi vain aikeeksi. Poliittiset päättäjät ymmärsivät, että juuri sinne on tukea annettava, missä tehdään työtä ihmisten parissa, ruohonjuuritasolla, kansan syvien rivien joukossa. Niinpä Suomen kylätoiminnan apu, reilu 1 mme/v, säilyy ennallaan.

Tästä päätöksestä on kiittäminen myös omia kansanedustajiamme. He tietävät, mikä merkitys maaseudun elävillä kylillä on Lapille ja koko Suomelle.

Millaisena suomalaiset näkevät maaseudun ja sen kylät?

Joskus lähes pakokauhuisen maaltamuuton vuosina 1960- ja 1970-luvuilla maaseudulla vallitsi toivottomuus ja kyliin jääneet saivat kuulla pilkkaa.

Niistä vuosista maailma on muuttunut. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemassa selvityksessä ”Maaseutu 2014” vastaajaryhmät näkevät maaseudun roolin kasvavan entisestään. Maaseutu ei ole kaupungin vastakohta vaan täydentäjä. Maaseutua pidetään hyvänä toimintaympäristönä yrittäjyydelle ja kokonaisvaltaiselle asumiselle.

Mikä olennaista: maalla asumiseen liitetään sanapari ”hyvä elämä”.

Meistä jokainen voi kohdallaan miettiä, mitä ”hyvä elämä” tarkoittaa – siis muutakin kuin se, että päivittäin riittää ruokaa ja on katto pään päällä. Liittyvätkö hyvään elämään naapurisuhteet, puhdas luonto, aitous, vapaus mennä ja tulla, välkkyvä järven selkä, tunturin laki, aamuinen soutu muikkuverkoille, halonhakkuu tai kääriytyminen oman kullan kainaloon.

Joskus omaa etuoikeuttaan kiittää siitakin, että saa kulkea Lapin metsissä kaikessa rauhassa. Etelän mies nimittäin soitti juuri linnustuskauden avauksen jälkeen ja sanoi, että kotiin päästyään hän laski itsestään 1329 hirvikärpästä.

On se onnea, että en ole sellaista eläessäni vielä nähnyt.

Hyvät kylien naiset ja miehet. Lokakuu on kohta ja sitten tulevat kylätoimintapäivät. Puhumme siellä sitten lisää. Tervetuloa Luostolle lusthin pithon.

Heikki Tuomi-Nikula
Lappilaiset Kyläty ry
Puheenjohtaja

Kyläasiamiehen palsta

Aina ei kaikki mene ku strömsössä. Tämän vuotisia kylätoimintapäiviä alettiin suunnittelemaan hyvissä ajoin vuoden alussa Suomulle. Kesän mittaan epäilykset päivien onnistumisesta alkoivat pikkuhiljaa hiipiä mieliin ja nyt syksyllä lomalta tullessani täytyi todeta, että meillä ei ehkä olekaan syksyllä paikkaa minne mennä.

Alkoi pikainen kokoustelu, neuvottelu ja kilpailutus ja niinpä tämäkin episodi päättyi lopulta hyvin. Hiukan tulee kiireinen aikataulu ilmoittautumisen suhteen, ja ohjelmaankin täytyy tehdä muutoksia, mutta toivon ymmärrystä sen suhteen.

Me tapaamme siis tänä syksynä vähän eri tunturissa, kuin oli suunniteltu, eli Luostotunturilla, joka on tuttu paikka kyläväelle vuoden 2009 kylätoimintapäivistä.

Tässä lehdessä on ilmoittautumisohjeet ja päivien ohjelma, toivon taas runsasta osallistujajoukkoa mukaan miettimään mm. kylien markkinointia ja viestintää. Tämä on tärkeä aihe niin kyläyhdistyksille kuin muillekin toimijoille.

Keskusteluahan meillä kyllä riittää näille päiville muutakin ja yksi aihe on varmaankin kylien palvelut ja niiden järjestäminen. Rovaniemellä ja Ranualla on kylien palvelutarpeita kartoitettu kyselyillä ja tapaamisilla ja molemmissa kunnissa osuuskunnan perustaminen on suunnitteilla. Samalla asialla ollaan myös Posiolla. Lappilaiset Kylät ry:n kevätkokouksessa päätettiin järjestää yhteinen opintomatka Lapista ja Koillismaalta Kainuuseen ja siellä toimiin osuuskuntiin. Tästä enemmän Juha Kutunivan kirjoituksessa.

Minun lempiaiheeni on varmaan kotikana/kukko Tirppa, josta ystäväni ovat tänä kesänä saaneet kuulla varmaan ihan kyllästymiseen saakka.

**EIPÄ MUUTA, KUN Tervetuloa
LUOSTOLLE LYSTIN PITHON!!!**

Pirjo Riskilä
kyläasiamies

Minä ja Tirppa,
kuvaaja Katja Riskilä.

**Toimiston osoite:
Ukkoherrantie
15 B 18,
96100 Rovaniemi**

**Tulehan
käymään kylässä!**

Inari tukee nuorten sekä aikuisten työllistämistä, myös kylätyöllistämistä

Inarin kunnanvaltuusto teki kesäkuun kokouksessaan 5.6.2014 päätöksen **lisämäärärahasta nuorten työllistämiseen ja työpajatoimintaan sekä kesätyöllistämiseen**. Päätös oli huomattava lisäpanostus nuorten työllistämiseen 41 000 €, aikaisemmin päätetyn 39 000 €:n lisäksi. Tämä päätös tehtiin Suomen hallituksen tekemän Nuorisotakuu-päätöksen sekä Inarin kunnan Nuorisotakuutyöryhmän tekemän esityksen mukaisesti. Tällä toimella saatiin turvattua pajatoiminnassa olevien nuorten työllistyminen ja näin turvataan osaltaan nuorten jatkomahtoisuudet oman elämän rakentamisessa. Määrärahapäätöksellä työllistettiin ja saadaan työllistettyä yhteensä 10 – 15 nuorta eri pituisiin työ- ja työkokeilujaksoihin vuoden periodilla, valtuuston tahtotilan mukaisesti.

Myös nuorten kesätyöllistämiseen valtuusto antoi lisämäärärahaa 8 000 €. **Nuorten kesätyöllistämiseen**, jota koordinoitiin sivistisosaston kautta, oli käytettävissä kesäkaudelle 2014 yhteensä 30 000 € kuten aikaisempinakin vuosina. Määrärahat käytettiin

kesän aikana ja nuoria työllistettiin kesätöihin yhteensä 27 nuorta monenlaisiin työssäolojaksoihin eri toimijoilla.

Kokouksessaan valtuusto myönsi sosiaali- ja terveysosastolle lisämäärärahaa 80 000 € **palkkatukityöllistämiseen** sekä 7 200 € **harkinnanvaraiseen työllistämiseen**. Lisämäärärahat käytettiin mm. kyläyhdistyksiltä saatujen esitysten mukaisesti kylätyöntekijöiden palkkaamiseen kunnan alueella eri kyliin. Palkattuina oli 1 – 5 kylätyöntekijää eri kylissä. Lisäksi kannustelisa käytettiin 100 %:sti ja yritysten kesätyöllistämiseen osallistui 18 henkilöä. Kaikkinsa, määrärahaalla työllistettiin yli 50 henkilöä.

Näillä toimilla kunta auttaa työttömiä, heidän työllistyttyä eri pituisiin jaksoihin, samalla henkilöiden arki saadaan turvattua ja elämänlaatu parannettua.

Syksyn jatkoa,
Valteri Huhtamalla
valtuutettu, Inarin kunta

Opintomatka kymmenen virran maasta ”nälkämaalle”

Elokuun puolessa välissä joukko lappilaisia ja koillismaalaisia kylätoimijoita teki tiiviin kaksipäiväisen opintomatkan Kainuuseen. Opintomatkan tavoitteena oli tutustua kylien palvelujen tuottamiseen ja työllistämiseen käytännössä paikan päällä.

Yhteisen valmistelun myötä opintomatka muo-
dostui itärajaa yhdeksän kilometrin etäisyydeltä hipova
rengasreitti, jonka etapit olivat Livokas ry (Pudasjärvi),
Osuuskunta Hopeahiisi ja Tipasojan kyläyhdistys (Sot-
kamo), Ruhtinansalmen kyläyhdistys (Suomussalmi)
sekä Käylän seudun maamiesseura ry (Kuusamo).

Tapasimme Kainuussa positiivisia, avoimia ja sydämel-
lään kyliä kehittäviä toimijoita sekä nautimme runsaista
tarjoiluista. Näin Kymmenen virran maa –maakuntalau-
lusta nimensä saaneen hankkeen vetäjänä allekirjoitan
vierailun perusteella Ilmari Kiannon Kainuun laulun,
Nälkämaan laulun, sanat otsikkoa lukuun ottamatta.
Siksi tämän jutun otsikossa lainausmerkit.

Tarmokkaiden vetäjien lisäksi vierailukohteillemme
oli yhteisiä lopetetun koulun ostaminen ja Leader-rahoi-
tuksen hyödyntäminen koulun tai kylätalon kunnosta-
misessa sekä kylän kehittämisessä. Vierailukohteemme
tarjoavat muun muassa kylätalkkari- ja kotiapupalveluja;
tekevät YTY-töitä; toimittavat ruoan ikäänntyneille kotiin
sekä vuokraavat tiloja.

Osallistujilta keräämämme palautteen voi tiivistää yh-
teen lainaukseen ”Opintomatka vahvasti ajatusta osuus-
kuntatoiminnan mahdollisuuksista kylien palvelujen jär-
jestämiseksi.”

Kun se on mahdollista Kainuussa, Nälkämaalla, mik-
sei se ei olisi mahdollista myös Lapissa, kymmenien elä-
mänvoimaa ja tulovirtaa antavien lähteiden maassa?

Opintomatkan järjestivät yhteistyössä Lapin liitto /
Kymmenen virran maa –hanke, Peräpohjolan kehitys ry
/ Tolokun kylät –hanke, Rovaniemen kaupunki/ Asu-
kastoiminta, Koillismaan Leader ry/ Yhteisöhautomo-
hanke sekä Lappilaiset Kylät ry.

Puolesta,

Juha Kutuniva
kyläkoordinaattori
Lapin liitto

LEADER
Peräpohjolan
Kehitys

LEADER
Koillismaa

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppe investoi maaseutualueisiin

Kemijärven kylät

Kyläasiamiehen tehtävään kuuluvat Kyläseurojen ja -yhteisöjen yleinen aktivointi ja neuvonta, rahoitusmahdollisuuksista tiedottaminen ja rahoitusym. hakemusten teossa avustaminen sekä toimia linkkinä kyläseurojen ja kaupungin luottamus- ja virkamiehistöön välillä.

Kemijärvellä on 15 rekisterikylää ja niissä on 64 kyläkeskusta ja taloryhmää. Kylien ja taloryhmien runsaus selittyy jokivarsiin ja järvien rantamaihin keskittyneellä asutuksella sekä sodan jälkeisestä asutustoiminnasta.

Kyläseuraksi on rekisteröitynyt tai kylätoimintaansa pyörittää jonkin muun ry:n kautta 18 kylää. Kyläseurat järjestävät erilaisia tapahtumia mm. Soppelan Rantakalajuhla. Jokivartiset kyläseurat ovat mukana kaupungin matkailutapahtumien toteuttamisessa mm. Yöttömän Yön Soutu ja Kemijärven Haukiviikko. Kyläseurojen panos näissä tapahtumissa on hyvin tärkeä. Muutamalla kyläseuralla on oma matkailutuote, esim. Joutsijärvellä virkistyskalastusalue ja Bunkkerit sekä Oinas - Kalkiaisen Oinaan Wanha koulu. Kyläseurojen toiminta painottuu kesäkauteen ja useimmilla kylillä talkoovoimavarat riittävät yhden päätapahtuman toteuttamiseen.

Kemijärven kaupunki on varannut kylätoiminnan tukemiseen **kylärahaa** 500 € / kyläseura. Valtuuston päätöksessä on varauduttu 15 kyläseuran hakemukseen. Aktiivisia kyläseuroja, jotka ovat hakeneet vuosittain kylärahaa, on nyt 14.

Kyläseuroilla on lisäksi mahdollisuus hakea **kohde-avustusta** yhteisölliseen investointiin, jonka tulee olla voittoa tuottamaton. Hakemuksia on tullut vuosittain 2 – 4 kpl ja niihin on myönnetty n. 800 - 2 000 € / vuosi. Kohde-avustusta

on myönnetty mm. matkailutuotteen kehittämiseen, markkinointi- ja tiedottamiskuluihin, kylähistoriikkiin sekä seminaaripuhujien matkakuluihin. Kyläseura voi hakea kaupungilta ns. **likviditeettilainaa** kehittämishankkeen toteuttamiseen. Hyväksytty hankepääätös ja kyläseuran hallituksen omavelkainen takaus vaaditaan vakuudeksi. Laina maksetaan takaisin kyläseuran saamien maksatuk-sien tahdissa.

Maaseututoimisto järjestää vuosittain vähintään kaksi **Kemijärven kylien iltaa**. Iltaan kutsutaan kaikki Kemijärven kyläseurat, riippumatta siitä, ovatko he hakeneet kylärahaa. Osallistujien määrää per kyläseura, ei ole rajoitettu. Tapaamisissa käsitellään kyliä koskevat ajankohtaiset asiat ja kuullaan kylä-aktiivien mietteitä ja ehdotuksia. Kylä-iltoihin on kutsuttu kaupungin virkamiehiä alustamaan / kertomaan edustamansa osaston kyliä koskevista asioista. Osallistujia on ollut 3 – 40 henkeä, riippuen illan ohjelman mielenkiintoisuudesta. Tapaamisista on tehty muistio maaseututoimiston käyttöön.

Markku Heikkilä

Matkailutiimi

Kemijärvi on profiloitunut paitsi kylien kaupungiksi myös alueeksi, jossa kylät ovat aktiivisia hyvinvoinnin tuottajia. Aktiivisiksi tunnustetut kyläyhdistykset pyrkivät edistämään paikallisia elinoloja ja palvelujen saatavuutta, vaikuttaen samalla kylien ihmisten viihtyvyyteen ja hyvinvointiin.

Kylien ja niiden yhteisöjen aktiivisen toiminnan kautta palveleaan paitsi omia kyläläisiä myös yhä enemmän vapaa-ajan asukkaita, matkailijoita ja muita lähialueita. Kylien tehtävät laajentuvat, mutta kylien toimijat ovat kuitenkin pysyneet muutoksessa mukana. Kylien sisäisestä palvelemisesta ja kehittämisestä on selkeästi suuntauduttu ulospäin. Erityisesti markkinointia, viestintää ja verkostomaista yhteistyötä on tehostettu. Kylätoiminta tulisikin nähdä osana alueellista kehittämistyötä, ja kylätoimijoiden tulisi sisäistää oma roolinsa laajempaan vaikuttamiseen kuin pelkästään omien kyläläisten palvelemisena.

Matkailullisesti houkutteleva kylä panostaa julkisuuskuvaansa ja näyttäytyy matkailijoille siistinä kylämaisemana, vieraanvaraisuutta osoittavina opasteina, kylien ulkopuolista väkeä houkuttelevina kylätapahtumina sekä yhteistyöhalukkuutena alueen matkailumarkkinointitoimenpiteissä. Kylien markkinointi ja tuotteistaminen on osa kylien hyvinvoinnin kehittämistä. Kemijärven alueella em. toimenpiteitä on tehty pitkäjänteisesti yhdessä alueen viranomaisien ja asiantuntijoiden avustuksella.

Kemijärvellä kyläläisten tahto kylänsä kehittämiseen ja osin myös huoli kotipaikkansa tulevaisuudesta on saanut kylätoimijat aktivoitumaan ja panostamaan kylien yhteisölliseen elämään, järjestötoimintaan ja ulkopaikkakuntalaisille suunnattujen tapahtumien kehittämiseen. Kemijärven kylissä tapahtumat painottuvat pääosin kesäkaudelle, mutta kylissä järjestetään myös lukuisia tapahtumia kulttuurin, liikunnan, perinteiden tai vapaamuotoisen yhdessäolon merkeissä lähestulkoon ympäri vuoden.

Osa kylien tapahtumista on perinteikkäitä kuten Soppelan rantakalajuhlat ja Kostamon maalaismarkkinat. Hiukan tuoreimpia kylätapahtumia ovat mm. Juujärven kylätanssit tai Luusuan Luomu Maratoni ja Kymppi juoksutapahtuma.

Kyläläisten toiminta matkailutapahtumien aktiivisina tuottajina ja kehittäjinä lisää kylien ja samalla myös Kemijärven matkailualueen houkuttelevuutta sekä kotimaisten että kansainvälisten matkailijoiden silmissä. Moderni matkailija kaipaa lomallaan tekemistä, hän haluaa aistia ja kokea paikallisuutta ja perinteitä osallistumalla. Kylien autenttiset tapahtumat antavat tähän erinomaisen mahdollisuuden.

Toimimalla yhteistyössä kylien aktiivisten toimijoiden kanssa emme pelkästään löydä käytännön ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin vaan tuotamme houkuttelevia palveluja myös matkailijoiden tarpeisiin. Alueellisen matkailuorganisaation resurssit ja työkalut ovat rajalliset, lisäksi kylien asukkailla on paras tieto kylistä ja ns. ”kylän tuotteista”. Yhteiskunta, maaseutu ja matkailijoiden tarpeiden muutokset tuovat haasteita kylille myös tulevaisuudessa. Yhteistoiminnalla ja suunnittelulla tulevaisuuden haasteet ovat kuitenkin ratkaistavissa siten, että kylät näyttävät tapahtumien kautta matkailijoille houkuttelevina ja merkityksellisinä myös tulevaisuudessa.

*Satu Pekkala ja
Ann-Cristine Lampela*

LAPIN 26. KYLÄTOIMINTAPÄIVÄT

25-26.10.2014

Hotelli Luostotunturissa

- *Kylien viestintä ja medianäkyvyys* -

ILMOITTAUTUMINEN 13.10. MENESSÄ

Lappilaiset Kylät ry:n nettisivuilla <http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>
tai kyläasiamies Pirjo Riskilä 040-1495919, lapin.kylaasiamies@elisanet.fi

OSALLISTUMISHINNAT:

2HH 110€ /HLÖ

1HH 135€ /HLÖ

tai mökkimajoitus (n. 300-500 m hotellista) varataan jos on tiedossa ketä muita mökkiin majoittuu.

3h mökissä 110€/hlö

4h mökissä 105€/hlö

Sisältää majoituksen, ruokailut ja kahvit, ohjelman ja materiaalin.

lauantai päivä 45€ /hlö

sunnuntai päivä 30€ /hlö

Sisältää ruokailut ja kahvit, ohjelman ja materiaalin.

Pakettihintoja ei voi purkaa.

Kylätoimintapäivien maksu suoritetaan etukäteen Lappilaiset Kylät ry:n tilille:

FI55 5641 2520 0477 13 Kirjoita viestikenttään kylätoimintapäivät ja osallistujan nimi.

Laskutamme jälkikäteen ainoastaan ne osallistujat,
joiden osallistumismaksun maksaa kunta tai heidän edustamansa organisaatio.

Viime hetken peruutuksista perimme täyden maksun.

LAPIN 26. KYLÄTOIMINTAPÄIVÄT 25-26.10.2014

Lapland Hotel Luostotunturi, Sodankylä

- Kylien viestintä ja medianäkyvyys -

Lauantai 25.10.2014

- 10:00 **Ilmoittautuminen**
- 11:00 **Lounas**
- 12:00 **Päivien avaus**
Heikki Tuomi-Nikula, puheenjohtaja
Lappilaiset Kylät ry
- 12:15 **Sodankylän kunnan tervehdys**
Viljo Pesonen, kunnanjohtaja
- 12:30 **Kylien markkinointi**
Vahvistuu myöhemmin
- 13:00 **Kylien viestintä**
vahvistuu myöhemmin
- 13:30 **Sähköiset työkalut kylätoiminnassa**
Ari Paksuniemi/Nettitaivas oy
- 14:00 **Kahvitauko**
- 14:30 **Työpaja päivän aiheista**
- 16:45 **Seminaarin päätös**
Pirjo Riskilä, kyläasiamies
- 20:00 **Päivällinen ja arpajaiset**

tanssit

Sunnuntai 26.10.2014

- 8:30 **Valtakirjojen tarkastus**
- 9:00 **Maakunnallinen kyläyhdistys Lappilaiset Kylät ry:n syyskokous**
- 11:00 **Kahvi ja kahvileipä**
- 12:00 **PÄÄJUHLA**
Avauspuhe
Heikki Tuomi-Nikula, puheenjohtaja
Lappilaiset Kylät ry
- Yhteislaulu** ”Kymmenen virran maa”
- 12:15 **Juhlapuhe**
Mika Riipi, maakuntajohtaja
- 12:40 **Esitys**
- 12:50 **Toimintaryhmän tervehdys**
Pirjo Jaakkonen, toiminnanjohtaja
Koillismaan Leader ry
- 13:05 **Kierinki**
Vuoden Lappilainen kylä 2013
- 13:15 **Vuoden Lappilainen Kylä 2014**
- 13:30 **Vuoden 2014 Kyläteko ja muut palkitsemiset**
- 14:00 **Lapin kansanedustajien puheenvuorot**
- 14:45 **Päätössanat**
Heikki Tuomi-Nikula, puheenjohtaja
Lappilaiset Kylät ry
- Yhteislaulu** – ”Tämä taivas, tämä maa”
- 15:00 **Ruokailu**

Leiriltä ruokailoa!

Ranuan ja Rovaniemen 4H-yhdistykset järjestivät lapsille ruokakoulun

Kuvaaja Mia Setälä.

Ruokakoulu tarjoaa lapsille hauskaa ja hyödyllistä tekemistä kesälomalla. Ruokakoulussa puuhataan ruoan parissa, kokkaillaan, koetaan ja opitaan uutta. Ranuan ja Rovaniemen 4H-yhdistysten ruokakoulu järjestettiin kolmen päivän leirinä kesäkuussa.

Narkauksen kylätalolla pidettyyn ruokakouluun osallistui kuusitoista 8-12-vuotiasta pikkukokkia.

Mia Setälä ja Viola Tarujärvi toteavat, että ruokakoulusta on monelle hyötyä – ja eritoten iloa. ”Ruokakoulun tärkein opetus oli ruokailo. Lapsille opetettiin, että ruokaa on mukava tehdä ja syödä. Usein vanhemmat tekevät kotona ruoat lapsen puolesta, vaikka tämä haluaisi olla myös itse kokkaamassa”.

Kolmepäiväisen yöleirin aikana lapset valmistivat päivittäin aamupalan, lounaan sekä päivällisen itse. Ruokakoulussa opetettiin kuorimaan, pilkkomaan ja soseuttamaan kasviksia sekä käsittelemään lihaa. Lapset perehtyivät siihen mistä ruoka lautaselle tulee ja miltä oikeaoppinen lautasmalli näyttää. Leirillä vaalittiin terveellisiä elämäntapoja ja kokkailujen välissä leikittiin pihalla.

Lapset saivat leirillä varmuutta ruoanlaittoon. He uskalsivat kokeilla eri asioita, kuten kalan käsittelyä vaikka se ei aluksi kovin houkuttelevalta kuulostanutkaan. Ruokakoulun opetukseen kuului myös, että kokkaamisen jälkeen siivotaan. Tiskiä syntyi hurjasti, kun aterioimassa oli kuusitoista lasta, neljä avustajaa sekä kaksi ohjaajaa.

Tiskikonetta ei talosta löytynyt, mutta ei se ollut ongelma. Pikkukokeista paljastui uskomattoman innokkaita tiskaajia, välissä oli ihan jonoa kuka saa tiskata.

Leiriläiset kävivät maatilalla vierailulla Jani Sääskilahden maatilalla Ranualla. Maatilalla tutustuttiin maatilalla oleviin eläimiin. Tilalla oli iso ropottinavetta, jossa oli paljon lehmiä. Lisäksi tilalla oli kanoja, koiria, hevosia ja poni.

Kolmen päivän ruokakoulu huipentui vanhemmille tarjottavaan juhhalounaaseen, jonka menuun kuului nokkoskeittoa, uunilohta, lohkoperunoita ja jälkiruokana oli kahvia ja marjapiirakkaa.

Kerholaisten kommentteja ruuan valmistuksesta: Yhdeksänvuotias Oliver halusi oppia tekemään itse ruokaa ja osallistui siksi ruokakouluun. ”Kalan fileeraus on ollut vaikeinta, koska nahkaa on hankala leikata. Salaattien tekeminen on ollut helppoa” Oliver kertoo. Oliverin suosikki oli yrtyrieska.

Narkauksessa pidetty ruokakoulu on osa kansallista Ruokakoulu – Matskolan -hanketta. Yhteistyöhankkeessa ovat mukana Suomen 4H-liitto, Finlands svenska 4H, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC, Folkhälsan sekä Maito ja Terveys ry. Ruokakoulun mahdollistaa maa- ja metsätalousministeriön Laatu- ja eläintalouden tutkimuskeskus. Vuonna 2014 järjestetään yhteensä 30 ruokakoulua eri puolilla Suomea

Mia Setälä ja Viola Tarujärvi

Sirpa ja Kelloselän koululaiset. Kuvaaja Eerika Tuomas.

Kyläkoulujen lakkauttaminen tuo haastetta vapaa-aikaan

Sallassa viimeiset kyläkoulut sulkivat ovensa tänä syksynä. Muutos näkyy paitsi lasten koulupäivissä, myös vapaa-ajassa. Kaikki koulukiinteistöt eivät ole enää käytettävissä kerhotoiminnassa mikä on pitänyt ottaa huomioon kerhojen suunnittelussa. Osa kerhoista toteutetaan kirkonkylän koulukeskuksessa koulukerhoina siten, että oppilaat voivat osallistua niihin koulupäivänsä jälkeen ja päästä silti koulukyydillä kotiin.

Sivukylien kerhotoimintaa ei haluttu kuitenkaan lakkauttaa täysin, sillä viime kerhokauden 4H-kerholaisista n. 80% oli sivukylän lapsia. Nyt sivukylällä toteutetaan 4H-yleiskerho kiertävästi siten, että kerhoa pidetään yhdellä kylällä kerran viikossa kahden kuukauden ajan.

Järjestely mahdollistaa esimerkiksi sen, että syksyn ensi kuukausina kerho voidaan pitää ulkona sellaisella kylällä, jossa sisätila ei ole käytettävissä.

Sivukylän kerhoissa liikutaan, pelaillaan ja leikitään, toteutetaan kädentaitoja ja vietetään muuten mukavaa aikaa yhdessä. Kerhonohtajina toimivat yhdistyksen työntekijä yhdessä nuorten kerhonohtajien kanssa. Omalla kylällä toteutettava kerho lisää kylän elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä. ”Oma kerho on aina oma juttu”!

Eerika Tuomas

Törmängissä on vain neljä ympäri vuoden lämpimänä pysyvää savua, mutta kun talkookutsu käy, kylän asukasmäärä moninkertaistuu.

Mainio kampanja kylän kohentamiseksi

Kun Lapin Ely-keskuksen suunnittelija Heli Pääköltä tuli viime keväänä MAISEMA RUOTUUN –kirje, meidän perällä kylätoimikunta (Holopaisen Kaarina) oivalsi heti, että nyt pannaan toimeksi.

Kirjeessä yllytettiin kunnostamaan kylämaisemaa: pajukkoja nurin pelloilta, rantojen raivausta, venevalkamien laittoa, tulistelupaikan kohentamista, aittojen maa-lausta – siis kaikkea sitä, minkä talven jäljeltä huomaa olevan kohentamisen tarpeessa.

Kaiken lisäksi kirjeessä pyydettiin haastamaan naapurikyläkin talkoisiin. Ja jotta kampanjalla olisi tarjota kättä pidempää, Ely-keskus lupasi maksaa talkoolaisten vakuutukset, talkootarjoilut, polttoainekulut ja vielä 100 euron järjestelypalkkiokin.

Omalla kylällämme (Törmänki, Marrasjärveltä 9 km Pellon suuntaan), kohteita on valittavaksi asti. Päädyimme porukalla kunnostamaan Törmänkijärvet yhdistävän Välijoen rannat. Pieni joki tuskin erottui sankan pusikon keskeltä. Ohikulkija voi havaita veden vain, jos ymmärtää hiljentää ajaessaan sillan yli.

Tuumasta toimeen: kun talkoopäivä koitti, reilu parikymmentä naista ja miestä kävi töihin käsiksi. Moottori- ja raivaussahat raikuivat, juttu luisti ja muutamassa tunnissa joen molemmat puolet oli raivattu valoisiksi rannoiksi ja onkimiesten onneksi.

Kun nyt ylittää Välijoen sillan, huomaa, miten pieni kaunis joki yhdistää kaksi järveä. Sillalta näkee Iso-Tör-

mänkijärvestä koskena alkavan joen, joka mutkittelee idyllisesti Vähä-Törmänkijärveen. Valoisat rannat houkuttelevat pysähtymään ja nauttimaan hienosta maisemasta.

Talkooporukan toimintaa katsoessa tuli mieleen A. Kiven Seitsemän veljestä. Hekin – kun olivat aikansa tuumailleet – ryhtyivät töihin ja painoivat urakan yhtä soittoa valmiiksi.

Talkoot on meille suomalaisille perinteinen ja hieno tapa hoitaa yhteisiä asioita. Kun kylässä on yksituumaisuutta, niin mikään ei ole mahdotonta. Tässä Maisemat ruotuun – hankkeessa yllykkeenä oli vielä rahallinen korvaus. Jos olemme rehellisiä, ilman sitäkin tällaiset asiat pitäisi hoitaa.

Kyläseuramme juhlapäivä päättyi talkoiden jälkeen Koivurannan Helenan pihalla maittavaan keittoon ja herkulliseen mansikkakakkuun. Yhdessä siinä tuumimme, että tällaisia haastekampanjoita pitää saada lisää. Ne ovat mainio herätys oman kotoisen maiseman kunnostamisen puolesta.

Kiitos Ely-keskuksen verrattomalle idealle ja mahtavalle talkooporukalle sen toteuttamisesta.

Ensi vuonna taas!

Heikki Tuomi-Nikula

Törmängin Kyläyhdistyksen pj.

Kylien kehittymisen prosessi

Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan merkittävä väheneminen on yksi harvaan asutun maaseudun keskeisimmistä uhkatekijöistä. Elintarviketalouden globaaleista, toimintaympäristönkehitykseen vaikuttavista tekijöistä johtuen maaseudun ihmiset kokevat epävarmuutta tulevaisuudesta. Maaseudun tyhjenemistä vahvistavia muita tekijöitä ovat aluepolitiikan lyhytjänteisyys ja ennustamattomuus, alueen vahvuuksien ja omaleimaisuuden huomiotta jättäminen niin paikallisella, kuin kansallisella tasolla. Näiden tekijöiden lisäksi parin viimevuosikymmenen aikana on noudatettu valtiopoliitikkaa, jossa hajautetusta hyvinvointivaltiosta on siirrytty keskitettyyn kilpailuvaltioon ja aluerakenne on ollut voimakkaasti muokkaamisen kohteena (Moisio 2012).

Eero Uusitalo (2009) penää alue-, maatalous- ja maaseutupolitiikan vahvistamista sekä uudelleensuuntaamista. Maaseudun pitäisi muuttua väliinpuotoajasta vastuunkantajaksi. Sektorikeskeinen eli toimialaan tiukasti sidottu kehittäminen esimerkiksi matkailukeskuksiin ei ole tuottanut riittävää paikallistaloudellista nettovaikutusta. Kehittämistä pitäisikin suunnata paikallisten, jo olemassa olevien, resurssien vahvistamiseen. Tällaisia seikkoja ovat mm. ympäröivä alkutuotanto, luonnonolosuhteet, energia, palvelut yms. (Kauppila 2004). Paikallis- ja aluetaloudelliset vaikutukset sekä tulo- ja työllisyyskikkoina nettovaikutuksineen ja päällekkäisvaikutuksineen pitää voida erotella myös toisistaan (Vatanen 2011).

Ensiarvoisen tärkeää paikalliseen kehittämisen kannalta on kuvata kyläaluetasolla paikallinen yritys- ja yhteisö rakenne, toimintamekanismit ja tulevaisuuden näkymät. Tämä tarkoittaa että muodostetaan realistinen kuva toimivasta lähitalousalueesta (kyläalueesta). Tämä edellyttää että etsitään uusia yhteistyötapoja ja rakennetaan liiketoiminnallisia selviytymisstrategioita. Näiden avulla voidaan tuottaa uusia yrittämisen mahdollisuuksia, uusia työpaikkoja ja elinvoimaisia kyläalueita.

Lähitalousalueet nousevat ja kaatuvat elinkeinotoiminnan mukana. Pelkkänä asutuslähiönä kyläalueet voivat tietyillä alueilla ja olosuhteissa toimia, mutta tällöin kilpaillaan yksilöiden arvomaailman valinnoista. Kylien elinkeinollinen suunta on laskeva, yrittäjät ikääntyvät ja asiakkaat pakenevat kasvukeskuksiin. Oikeanlaisilla toimenpiteillä joilla vahvistetaan yrittäjän osaamista ja kyvykkyyttä, elinkeinotoimintaa voidaan vahvistaa siinä määrin, että kyliin saadaan kehittämään positiivisen kehittymisen kierre, sijainnilla ei niinkään ole merkitystä. Yleistyksiä kyläkohtaiseen elinkeinon kehittämiseen ei voida tehdä, mutta prosessi on sama: lähitalousalueen vahvuuksien kautta kohdistetaan toimenpiteet tunnistettavien asiakkaiden tarpeisiin, josta liiketoimintaa läh-

detään kehittämään verkostomaisesti rinnakkain – tämä on menestymisen avain Lappilaisille kylille. Lähitalousalueet ovat taloudellisia alueita jotka ovat yksilöllisiä ja jokaisella on oma erityispiirteensä. Lähitalousalueiden ominaispiirteet pitää tuntea, tunnistaa ja ottaa huomioon kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa. Pohjamalli kehittämistä suunniteltaessa voi olla sama eri alueilla, mutta sovellusten pitää olla räätälöityjä.

Maaseutualueiden yhdistysten tulevaisuus tulee olemaan jatkuvuuden osalta haastava. Keskeinen tekijä yhdistysten osalta on se mikä on yhdistyksen olemassa olemisen motivaatio. Motivaatiolle asettaa haasteita erityisesti harvaan asuttujen toimijoiden ikääntyminen ja väheneminen tai alueittain jopa kokonaan loppuminen. Jatkossa onkin syytä kyläkohtaisesti miettiä kyläaluetta edustavan yhdistyksen rooli, toiminnan laajuus ja eri tahojen toimijoiden yhdistyminen. Yhtä kaikille kylille sopivaa mallia ei ole. Syytä on myös huomioida, että kyläyhdistys sinällään ei ole itseisarvo.

Nykyisellään kylät tarvitsevat uusia asukkaita ja uusia ajatuksia. Tämä on mahdollista vain silloin jos tietoisuus kylän olemassa olosta ja sen mahdollisuuksista on levinnyt riittävän monien tahojen tietoon riittävän laajasti. Kuntien merkitys maaseudun kylien elinvoimaisuudelle on suuri. Kysymys kuuluukin, että mitkä ovat ne tekijät joiden avulla kunta konkretisoi tekemänsä toimenpiteet kyläalueella. Yksi mahdollisuus on esimerkiksi kylää edustavan yhteisön edustajan mukaan ottaminen kaikkiin kylää koskeviin toimenpiteisiin. Toinen mahdollisuus olisi tiedotuslehtisten ja sähköisen viestinnän entistä voimakkaampi käyttö. Kolmantena tekijänä olisi varmaan kyläläisten sitouttaminen mukaan toimenpiteisiin jo suunniteluvaiheessa. Kaikkien näiden toimenpiteiden yhteinen nimittäjä on vuorovaikutus. Kyläläisten on lisäksi huomioitava että ilman heidän aktiivista sitoutumista ja osallistumista kylän kehittämiseen, mitään ei tapahdu.

Lähitalousalueita koskevien kehittämistoimenpiteiden pitää olla pitkäjänteisiä, jopa kymmeniä vuosia kestäviä, projekteja. Niihin ei saa vaikuttaa lyhytaikaiset suhdanne- ja rahoituskriisit. Kaikkien osapuolten, asukkaiden, yrittäjien, yhdistysten ja julkisen sektorin, pitkäjänteinen sitoutuminen ja yhteinen tahtotila mahdollistavat alueen kokonaisvaltaisen kehittämisen.

Rauno Kuha

Projektipäällikkö

MTT

Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi

040 4814740

rauno.kuha@mtt.fi

Retkeilyä, yhdessäoloa, mahtavia kyliä ja maaseudun kehittäjiä - sitä oli

Lokaali 2014

Viikonloppuna 29.-31.8.2014 paikallistoimijat juhlivat Hankasalmella, Keski-Suomessa monestakin syystä. Lokaalissa jaettiin tunnustuksia pitkäjänteisestä kehittämistyöstä: Vuoden Tiennäyttäjät **Leena Lehtonen, Pauli Pethman** ja **Aulis Nuuja**, Vuoden Maaseututoimija **Nina Kurunlahti** ja Vuoden Maaseutukasvo **Osmo Rauhala**. Ensimmäinen kunniamaininta kyläsarjassa meni Livon kylälle ja toinen Keski kylälle, Vuoden Kylä 2014 on Vuolenkoski, Iitin kunta, Kymenlaaksosta.

MEP **Merja Kyllönen** lauloi koskettavasti ja piti upean juhlapuheen, jossa hän kehotti meitä olemaan ylpeitä juuristamme! Kyllönen kannusti: Paras perintö mitä voimme jälkeemme jättää on tässä hengessä ja tässä maassa. Jaksetaan yhdessä tehdä töitä yhteisen Suomen eteen!

Pipsa Salolammi

Valtakunnallinen Vuoden Kylä 2014 Vuolenkoski sekä SYTYn puheenjohtaja Eero Uusitalo. Kuva: Pipsa Salolammi.

Lappilaiset Kylät ry:n syyskokous

pidetään 26.10.2014 klo 9:00 kylätoimintapäivien yhteydessä, Hotelli Luostotunturissa.

Kylätoimikunnasta kyläyhdistykseksi

Nykyaikainen kylätoiminta on tavoitteellista ja päämäärätietoista toimintaa, joka edellyttää oikeustoimikelpoisuutta.

Rekisteröinti on myös uskottavuuskysymys.

Hoidetaanko asia kylätoimikuntanne osalta kuntoon yhdessä?

Ota yhteyttä:
Pirjo Riskilä, kyläasiamies
040-1495919 tai lapin.kylaasiamies@elisanet.fi

Suomen Kylätoiminta ry:n Kylien bisneskeissit -hanke on julkaissut oppaan: **MISTÄ RAHAT TOIMINTAAN?**

- neuvoja paikallistoiminnan varainhankintaan

Oppaan voi ladata Suomen kylätoiminta ry:n sivuilta: <http://www.kylatoiminta.fi/uploads/images/kuvat%20ajankohtaista/VarainhankintaOpas.pdf>

Pudasjärvi on palkittu vuoden 2014 kylämyönteisimpänä kuntana.

Suomen Kuntaliitto ja Suomen Kylätoiminta ry antoivat tunnustuksen keskiviikkona 10.9. Kuntamarkkinoilla Helsingissä

Kyläyhdistys, ilmoita yhteystietojen ja osoitteen muutoksesta:

lapin.kylaasiamies@elisanet.fi

MAAKUNNALLISEN KYLÄYHDISTYS LAPPILAISET KYLÄT RY:N YHTEYSTIEDOT:

POSTIOSOITE

Lappilaiset Kylät ry
Ukkoherrantie 15 B 18
96100 ROVANIEMI

LAPIN KYLÄASIAMIES

Pirjo Riskilä
p. 040-1495919
lappin.kylaasiamies@elisanet.fi

PUHEENJOHTAJA

Heikki Tuomi-Nikula
0400-393411
heikki.tuominikula@gmail.com

Lappilaiset Kylät ry:n löydät myös facebookissa

LAPPILAISET KYLÄT RY:N HALLITUS 2014

jäsen

varajäsen

KYLÄEDUSTAJAT:

Martti Kaukua/ Posio
Olov-Erik Häkkinen/ Keminmaa
Juha-Pekka Lumpus/ Tervola
Valtteri Huhtamella/ Inari
Hilkka Lantto/ Ylitornio
Urho Alamaunu/ Kittilä

Leila Luksua/ Posio
Pertti Tervahauta/ Tornio
Eila Forsell/ Tervola
Eeva Harmanen/ Inari
Satu Saukkoriipi/ Pello
Paula Nevalainen/ Kittilä

KUNTA EDUSTAJAT:

Marita Leskinen/ Salla
Seppo Kaaretkoski/ Sodankylä
Maarit Alikoski/ Rovaniemi

Rauni Mikkola/ Salla
Pirjo Vattulainen/ Sodankylä
Kaisa Laitinen/ Rovaniemi

MUUT KEHITTÄMISORGANISAATIOT

Simo Alaruikka/ Pro-Agria Lappi
Hanna-Leena Talvensaari
Pohjoisimman Lapin Leader ry

Ulla-Maija Uusitalo /maa-ja kotitalousseura
Anne Anttila/ Outokaira tuottamhan ry

Anna-Kaisa Wuotila/ Suomen 4H liitto

Jorma Vaara/ Suomen 4H liitto

LIITY JÄSENEKSI MAAKUNNALLISEEN KYLÄYHDISTYKSEEN

Maakunnallinen kylien yhteenliittymä **Lappilaiset Kylät ry** toimii Lapin kylien asukkaiden, kylätoimikuntien, kylä- ja asukasyhdistysten ja Lapin maaseudun etua ajavien järjestöjen yhteistoimintaelimenä, kylä- ja asukastoiminnan kehittäjänä ja edunvalvojana Lapin maakunnan alueella. Lappilaiset Kylät ry on yksi maan 19:sta maakunnallisesta kylien yhteenliittymästä ja Suomen Kylätoiminta ry:n jäsen.

Yhdistyksen varsinaiseksi jäseniksi voivat liittyä yhdistyksen toiminta-alueella toimivat rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt ja muut oikeustoimikelpoiset yhteisöt, joiden kotipaikka on Suomessa, vakituisesti tai osa-aikaisesti asuvat yksityiset henkilöt, sekä toiminta-alueen kunnat.

Tervetuloa mukaan maakunnalliseen kylien yhteenliittymän toimintaan!

JÄSENMAKSUT VUONNA 2014 :

Henkilöjäsen 10 €

Rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt ja muut oikeustoimikelpoiset yhteisöt 20 €

Kunnat : porrastettu asukasluvun mukaan.

Lappilaiset Kylät ry:n jäsenyyttä voi hakea täyttämällä alla olevan lomakkeen:

Lomake myös netissä : <http://lapinkylatoiminta.lappi.fi>

HAKEMUS LAPPILAISET KYLÄT RY:N JÄSENEKSI

Hakija:

Yhteyshenkilö:

Osoite:

Puhelin:

Sähköposti:

Palauta lomake osoitteeseen Lappilaiset Kylät ry, Ukkoherantie 15 B 18, 96100 Rovaniemi